

kan Valgloven af 11. April 1920 ikke gøre for. Mulighederne fik de Konservative, og de skulde derfor ikke deltage i en saa stærk Kritik af det, der skabte disse Muligheder. Hvad vi foretog os fra socialdemokratisk Side den Gang, var i Virkeligheden en Appel fra den mindre vel underrettede Kongemagt til en mere velunderrettet Kongemagt, saaledes at den i højere Grad kunde komme til at staa som Samfundsvellets Repræsentant overfor en kynisk, brutal Parti- og Klasseegoisme. Og det lykkedes.

Formanden: Jeg henstiller til det ærede Medlem at blive sit gode Forsæt tro: navnlig at tale om Valgloven.

Borghjerg: Ja, jeg skal ikke indlade mig i Diskussion med den højtærede Formand. Jeg talte om, hvorledes den Valglov, man nu foreslaar forandret, den for kun nogle faa Aar siden gennemførte Valglov blev til, og Forstaaelsen deraf har naturligvis sin store Betydning for, hvorledes man nu ser paa Forsøgene paa at komme bort fra denne Valglov. Vor Politik den Gang var netop baseret paa denne Appel fra den mindre vel oplyste Kongemagt til den mere vel oplyste som Samfundsvellets Repræsentant overfor en Parti- og Klasseegoisme. Vor hele Politik var bygget alene paa det. Den lykkedes fuldt ud, og ved Forliget hin Paaskenat paa Amalienborg 1920 blev Grunden lagt til den Valglov, der endelig for første Gang i et Par Menneskealdre gennemførte den lige Valgret her i Landet.

Naar jeg ser paa det Lovforslag, som Ministeren nu forelægger, maa jeg sige, at han gør sig Arbejdet unødigt besværligt. Hvis det var hans Mening at gennemføre Enkeltmandskredse paa et nogenlunde tilfredsstillende Grundlag, saa forstaaer jeg ikke, at han tager det overdrevne Hensyn til Befolkningstætheden, som han gør, hvorved disse 80 Enkeltmandskredse, som han reducerer de nuværende 117 Opstillingskredse til, bliver saa ulige store, med 47 000 Indbyggere gennemsnitlig i København og kun 30 000 i Vestjylland, men for Resten med saa store Forskelligheder fra Amt til Amt, at der i Thisted Amt skal 27 000 Indbyggere til en Folketingsmand — det er netop det Amt, Venstres Ordførerrepræsenterer —, medens der i Viborg Amt ved Siden af kun skal 19 000 til. Hvorfor gennemfører han denne store Ulighed her? Han paaberaaber sig det i Grundlovens § 32 foreskrevne Hensyn til Befolkningstætheden. Men ved Siden af

staaer der et andet Hensyn, Hensynet til Vælgertallet. Der staaer, at Valgkredsens Inddeling skal foregaa paa Grundlag af Indbyggertal under Hensyntagen baade til Befolkningstæthed og til Vælgertal. Men nu ved alle, og det fremgaar af et af de Bilag, som ledsager Valglovskommissionens Betænkning, at dette Forhold har forskudt sig i Løbet af den sidste Menneskealder. Oprindelig var det saaledes, at Vælgerprocenten, det vil sige den Procent, i hvilken Indbyggerne har Vælgere, var større ude paa Landet end inde i Byerne. Dette Forhold har nu forskudt sig, saaledes som man kan se af Statistikken. Vælgerprocenten er nu betydelig større i København end i Købstæderne, og igen i Købstæderne betydelig større end paa Landet. De to Forhold trækker derfor i hver sin Retning, og man kunde med god Grund hævde, at de skulde ophæve hinanden. Paa den anden Side har jeg aldrig stillet mig som fanatisk Modstander af, at der, hvad selve den lokale Repræsentation angaar, bliver taget noget større Hensyn til tyndt befolkede Egne, naar blot den politiske Repræsentation bliver ved at være lige. Men det forekommer mig, at Ministeren her er gaaet alt for langt i Retning af ulige store Valgkredse. Hvis han havde gjort dem langt mere lige store, saa havde han ikke behøvet saa mange Tillægsmandater. Det viste sig i Valglovskommissionen, og jeg undrede mig over, at Ministeren ikke til Grund for sine Overvejelser har lagt et Forslag fra Kommissionens Formand, Direktør Jensen-Sønderup, som vandt Tilslutning fra de øvrige Venstremænd, og som gik ud paa 100 ubetinget lige store Kredse med 50 Tillægsmandater. Dette Forslag var ikke tilfredsstillende fra vort Synspunkt, men dog langt mere tilfredsstillende end det, der nu forelægges af Ministeren. Man skulde paa Forhaand tro, at naar man gaar ned med Tallet af Enkeltmandskredse, behøvede man ikke saa mange Tillægsmandater, men det har vist sig ikke at slaa til. Medens vi ved 100 Enkeltmandskredse og 50 Tillægsmandater kunde faa Ligelighed for alle Partier og faa alle Partier repræsenteret lige saa retfærdigt som efter den nuværende Valglov ved Valget i September 1920, kunde man, naar man gik til 94 Enkeltmandskredse ikke naa det. Saa fik Venstre to Mandater for meget, og det er ogsaa klart, at der er et Ligevægtspunkt der. Man kan gaa saa langt ned med Kredsenes Antal og saa højt op med deres Størrelse, at det i Virkeligheden bliver til Gavn for de meget store Partier og til Skade for de mindre. Hvis man